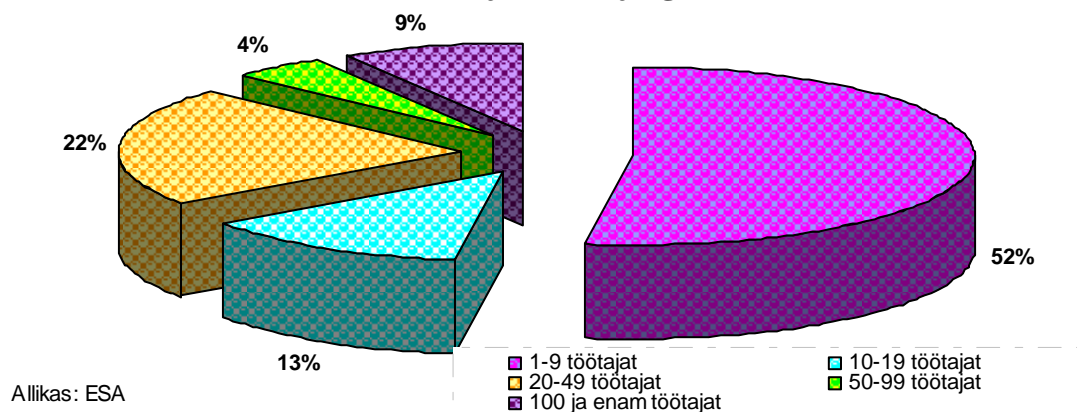

Puu- ja köögiviljasektor 2009. aasta 9 kuud

Ettevõtete arv ja tööhõive

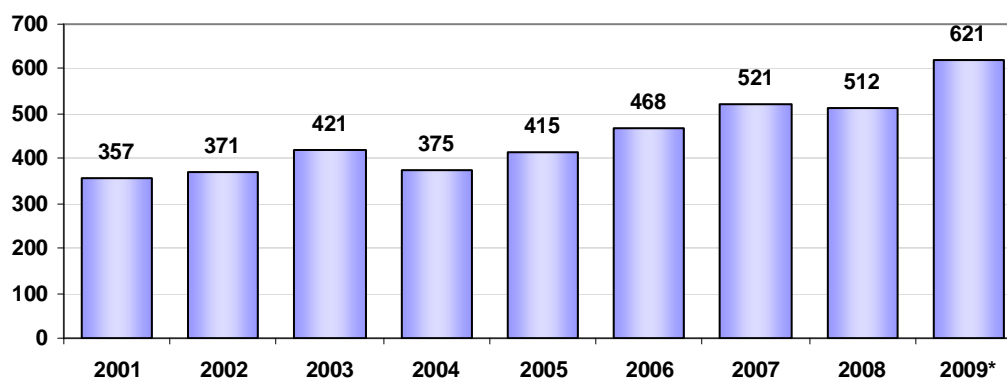
Eesti Statistikaameti (ESA) kiirstatistika andmetel tegutses 2009. aasta III kvartalis puu- ja köögiviljasektoris 23 ettevõtet, millest üle poole (52%) olid mikroettevõtted.

Joonis 1. Ettevõtete osatähtsus töötajate arvu järgi 2009. aasta III kv

ESA andmetel oli 2009. aasta III kvartalis puu- ja köögiviljasektoris tööga hõivatud 621 inimest. Sesoonsusest tulenevalt suurenes 2009. aasta III kvartalis võrreldes eelmise kvartaliga töötajate arv 70 inimese võrra ehk 11,8%. Eelmise aasta sama perioodiga võrreldes aga suurenes 2009. aasta III kvartalis tööga hõivatud inimeste arv puu- ja köögiviljasektoris 119 inimese võrra ehk 22%.

Joonis 2. Töötajate arv puu- ja köögivilja sektoris

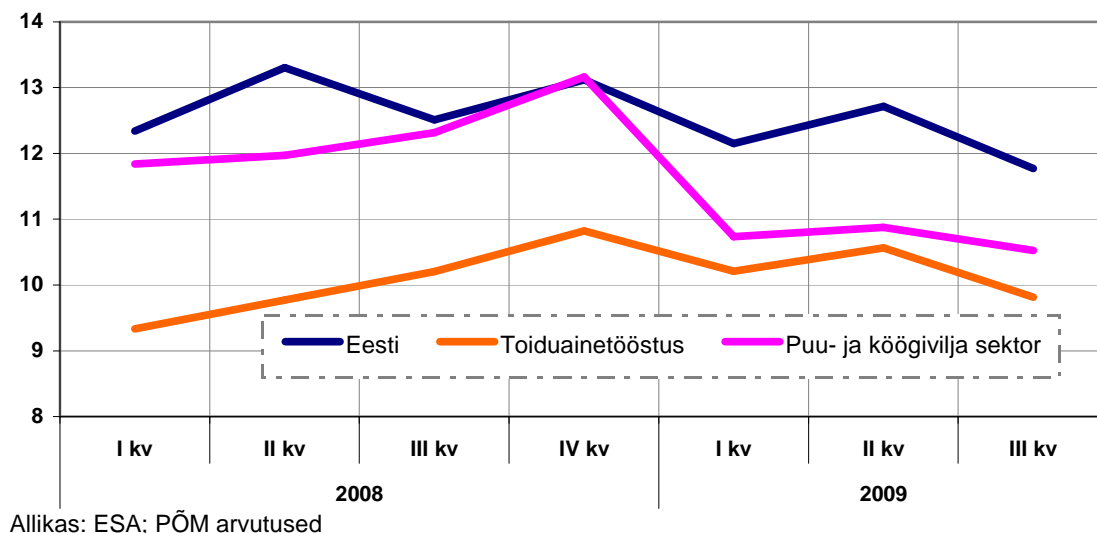

*- 9 kuud

Allikas: ESA

Esmastel andmetel oli keskmine palk puu- ja köögiviljasektoris 2009. aasta III kvartalis 10,5 tuhat krooni, mis oli madalam Eesti keskmisest brutopalgast 10,6% (-1,2 tuhat krooni) ning kõrgem toiduainetööstuse keskmisest palgast 7,2% (+700 krooni). Võrreldes eelmise aasta sama perioodiga vähenes 2009. aasta III kvartalis puu- ja köögiviljasektoris makstav töötasu 14,6 % (-1,8 tuhat krooni).

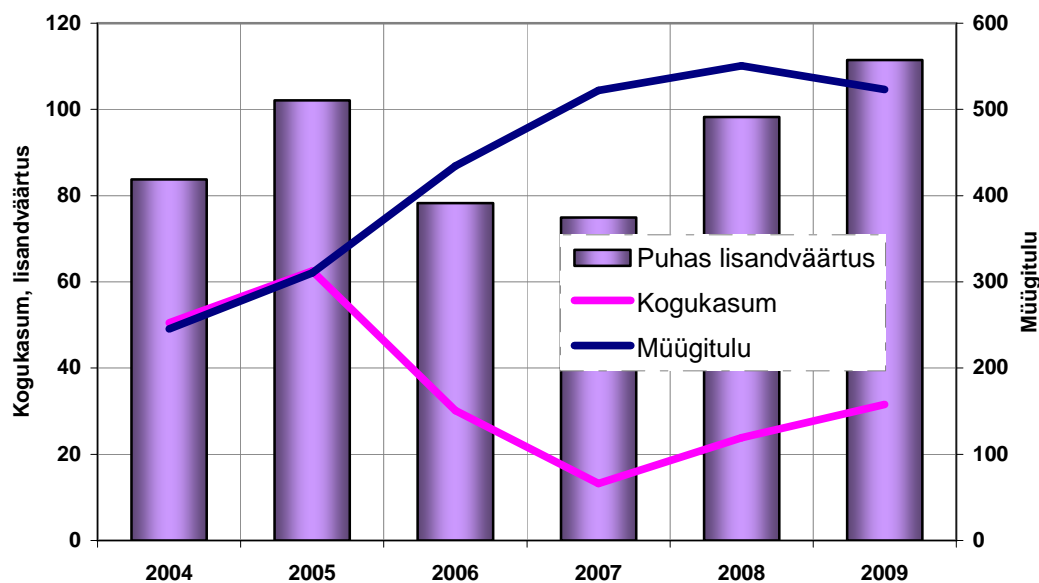
Joonis 3. Keskmise brutopalk Eestis, toiduainetööstuses ning puu- ja köögiviljasektoris, 2008- 2009 (tuh kr)

Müügitulu, kasum

ESA kiirstatistika andmetel oli puu- ja köögiviljasektori müügitulu 2009. aasta kolme esimese kvartaliga 523,3 miljonit krooni. Kasum moodustas käibest 6,0% ehk 31,6 miljonit krooni. Summeerides kolme esimese kvartali näitajad (joonis 3) on näha, et kuni 2005. aastani tõusid aeglaselt, kuid stabiilselt, nii müügitulu kui ka kogukasum.

Joonis 4. Puu- ja köögiviljasektori müügitulu, kogukasum ning lisandväärtus (9 kuud, 2004-2009) (mln kr)

Allikas: ESA

Peale 2005. aastat hakkasid tootmissisendite hinnad kiiresti tõusma, mille tulemusel müügitulu järsult suurenes, samas kogukasum tunduvalt vähenes. 2008. aastal

hakkasid tootmissisendite hinnad stabiliseeruma ja selle tulemusel pidurdus müügitulu kasv. 2009. aastal müügitulu vähenes ning kogukasum hakkas taas suurenema. Võrreldes eelmise aasta sama perioodiga vähenes 2009. aasta esimese kolme kvartali käive 5,0% (-27,3 miljonit krooni) ning kasum suurenes 32,5% ehk 7,7 miljonit krooni.

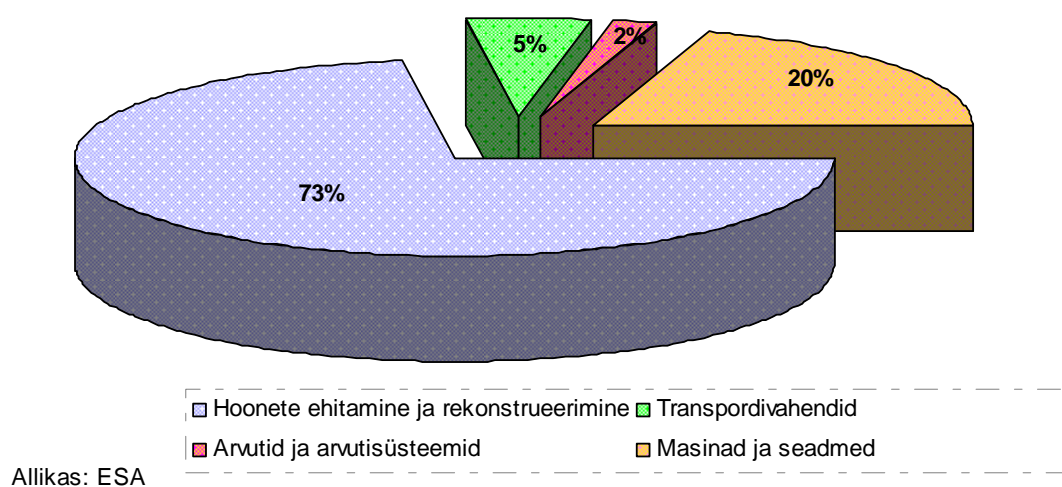
Lisandväärtust toodeti kiirstatistika andmete põhjal 2009. aasta üheksa esimese kuuga 111,5 miljonit krooni. Võrreldes 2008. aasta kolme esimese kvartaliga suurenes lisandväärtus 2009. aasta samal perioodil 13,5% (+13,2 miljonit krooni).

Investeeringud

ESA andmetel on viimastel aastatel puu- ja köögiviljasektori iga-aastased investeeringud jäänud 30-50 miljoni krooni vahele. Kui Euroopa Liiduga liitumise algusaastatel investeeriti kõige enam hoonete ehitusse ja rekonstrueerimisse ja pisut vähem masinatesse, siis viimastel aastatel on suurendatud investeeringud masinate ja seadmete soetamiseks.

2009. aasta üheksa esimese kuuga investeeris puu- ja köögiviljatööstus materiaalsesse põhivarasse 29,8 miljonit krooni, mis on ~8 miljonit krooni ehk 36,4% rohkem kui 2008. aastal samal perioodil.

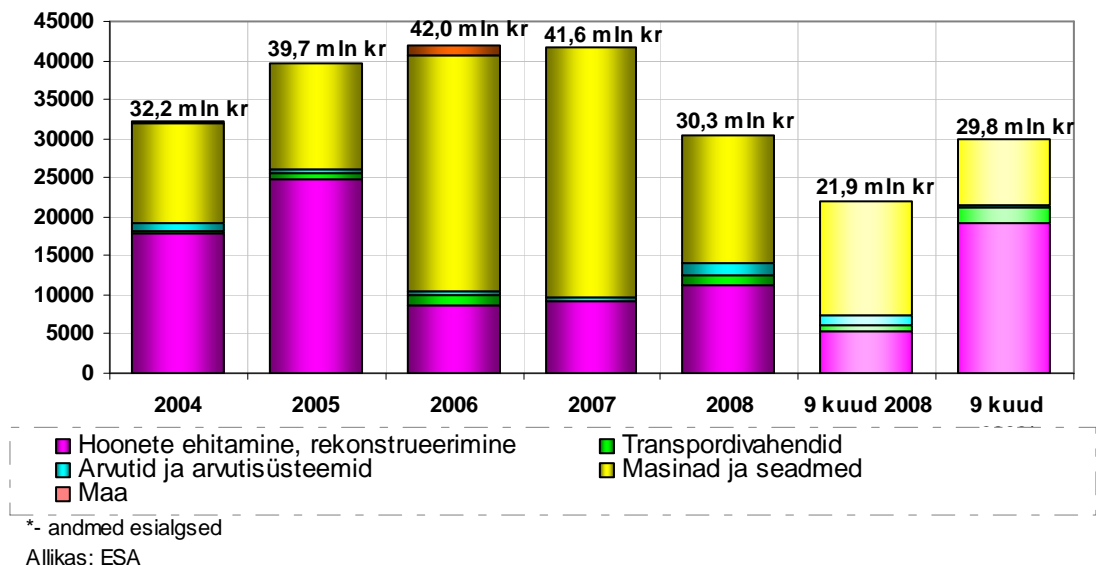
Joonis 5. Investeeringute osatähtsus puu- ja köögiviljasektoris (%)

Kõige rohkem investeeriti 2009. aasta üheksa esimese kuuga hoonete ehitamisse ja rekonstrueerimisse, kokku 19,3 miljoni krooni väärtuses, mis moodustas kogu materiaalsesse põhivarasse tehtud investeeringutest ~65%.

Masinatesse ja seadmetesse investeeriti 8,4 miljonit krooni (28%), transpordivahenditesse 1,9 miljonit krooni (6,3%) ning arvutitesse ja arvutisüsteemidesse 340 tuhat krooni (1,1%).

Joonis 6. Puu- ja köögiviljasektori investeeringud põhivarasse, 2004-2009

Võrreldes eelmise aasta sama perioodiga suurenesid 2009. aasta kolme esimese kvartaliga kõige enam investeeringud hoonete ehitamisesse ja rekonstrueerimisse (+14,0 miljonit krooni), vähenes investeerimine masinatesse ja seadmetesse (-6,1 miljonit krooni).

Köögivilja väliskaubandus

Köögivilja imporditi 2009. aasta 9 esimese kuuga 28,1 tuhat tonni. Võrreldes eelmise aasta sama ajaga suurenes köögivilja sisseveomaht 22,4% (+5,2 tuhat tonni). Rahalises väärtuses imporditi 2009. aasta kolme esimese kvartaliga köögivilja 250 miljoni krooni eest. Võrreldes eelmise aasta sama perioodiga vähenes köögiviljade sisseveo väärtus 4,3% (+11,3 miljonit krooni).

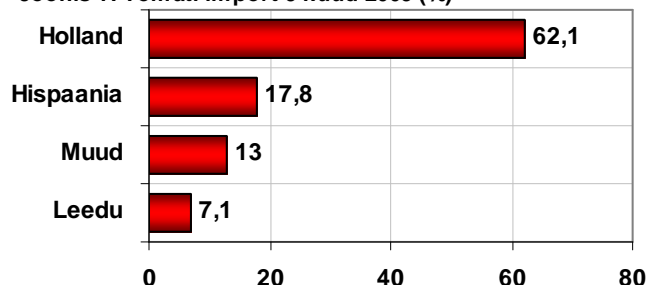
Tabel 1. Köögivilja import ning muutus 2008- 2009 (9 kuud)

	Kogus (tuh t)			Summa (mIn kr)		
	9 kuud 2008	9 kuud 2009	Muutus % 9 kuud 09 / 9 kuud 08	9 kuud 2008	9 kuud 2009	Muutus % 9 kuud 09 / 9 kuud 08
Tomat	9,21	9,82	6,6	128,5	120,7	-6,1
Sibul	4,03	6,07	50,7	25,6	25,9	1,3
Kapsas	3,38	4,88	44,4	31,4	27,7	-11,9
Lehtsalat	0,66	0,55	-17,3	15,1	11,4	-24,4
Juurvili	1,95	3,24	66,1	15,8	17,3	9,5
Kurk	3,99	3,87	-3,0	44,9	47,0	4,7

Allikas ESA, PÕM

Tomateid veeti rahalises väärtuses Eestisse 2009. aasta 9 kuuga 120,7 miljoni krooni

Joonis 7. Tomati import 9 kuud 2009 (%)

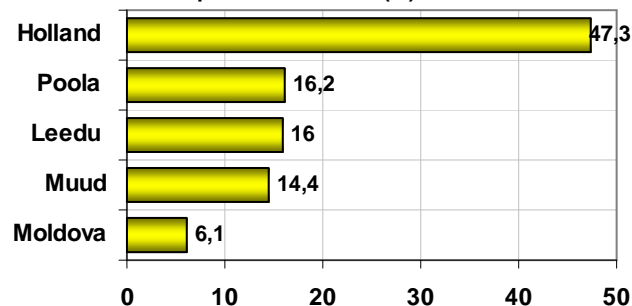
Allikas: ESA; PÕM

eest, mida oli 6,1% vähem kui eelmisel aastal samal perioodil. Koguliselt imporditi tomatit 2009. aasta kolme esimese kvartaliga Eestisse 9,82 tuhat tonni ehk 6,6% rohkem kui eelmisel aastal samal perioodil. Tomatil oli köögivilja impordis mahuliselt kõige suurem osatähtsus (34,6%). Suurem osa sisseveetavatest tomatitest toodi

Hollandist (62,1%), Hispaaniast (17,8%) ning Leedust (7,1%)

Sibulat imporditi rahalises väärtuses 9 esimese kuuga 25,9 miljoni krooni eest, mida

Joonis 8. Sibula import 9 kuud 2009 (%)

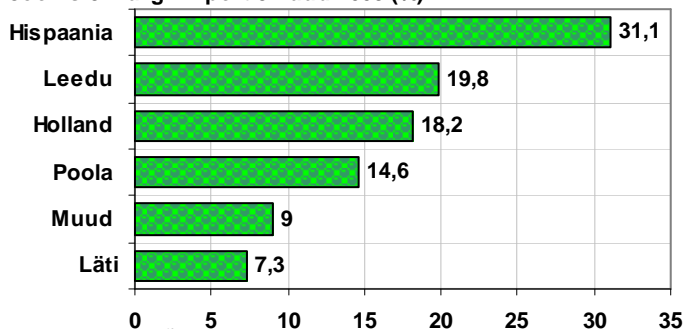
Allikas: ESA; PÕM

oli 1,3% rohkem kui eelmisel aastal samal perioodil. Koguliselt veeti sibulat 2009. aasta kolme esimese kvartaliga sisse 6,1 tuhat tonni, mis oli 50,7% rohkem kui eelmisel aastal samal ajal. Sibula mahuline osatähtsus köögivilja impordis oli 21,4% Sibulat veeti Eestisse põhiliselt Hollandist (47,3%), Poolast

(16,2%) ning Leedust (16,0%).

Rahalises väärtuses imporditi **kurki** 2009. aasta 9 esimese kuuga 47 miljoni krooni

Joonis 9. Kurgi import 9 kuud 2009 (%)

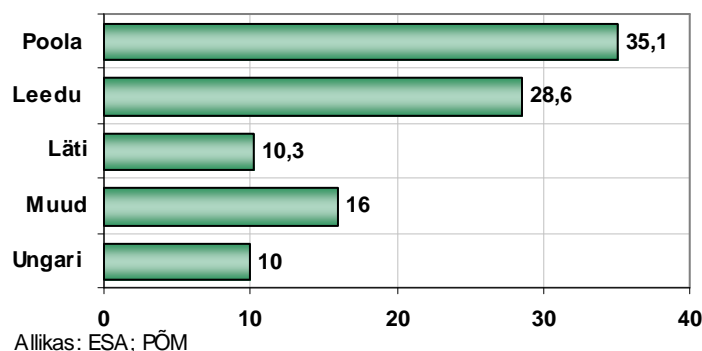
Allikas: ESA; PÕM

eest, so 4,7% enam kui eelmisel aastal. Kurki toodi Eestisse koguliselt 2009. aasta kolme esimese kvartaliga 3,9 tuhat tonni, mis oli 3,0% vähem kui eelmisel aastal samal ajal. samal ajal. Kurgi koguline osakaal imporditavas köögiviljas oli 13,6%. Kurki imporditi kõige enam Hispaaniast (31,1%), Leedust (19,8%), Hollandist

(18,2%) ning Poolast (14,6%),

Rahalises väärtuses veeti **kapsast** 2009. aasta kolme esimese kvartaliga Eestisse 27,7 miljoni krooni eest, mida oli 11,9% vähem kui eelmisel aastal samal ajal. Koguseliselt

Joonis 10. Kapsa import 9 kuud 2009 (%)

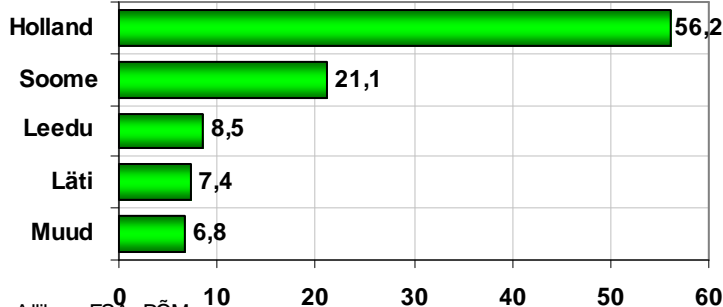

Allikas: ESA; PÕM

veeti kapsast sisse 2009. aasta 9 esimese kuuga 4,9 tuhat tonni ehk 44,4% rohkem kui eelmisel aastal sama ajaga. Koguseliselt oli kapsa osatähtsus imporditavas köögiviljas 17,2%. Enamus sisseveetavast kapsast toodi Poolast (35,1%), Leedust (28,6%), Lätist (10,3%) ning Ungarist (10,0%).

2009. aasta 9 esimese kuuga oli **lehtsalati** sisseveo väärtus 11,4 miljonit krooni ehk

Joonis 11. Lehtsalati import 9 kuud 2009 (%)

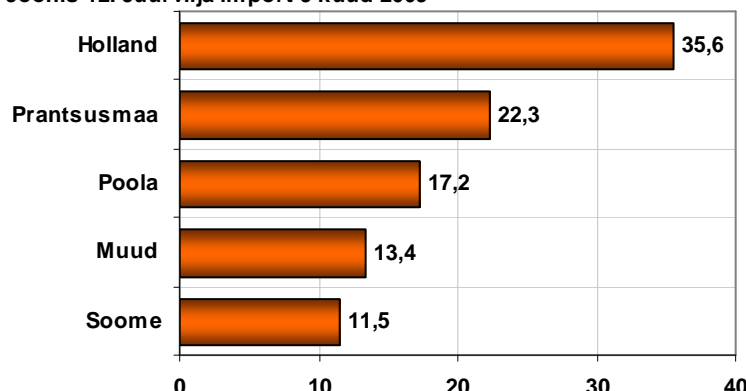
Allikas: ESA; PÕM

24,4% väiksem kui eelneval aastal. Lehtsalatit imporditi koguseliselt 2009. aasta kolme esimese kvartaliga 550 tonni ehk 17,3% vähem kui eelmisel aastal samal ajal. Koguseliselt oli lehtsalati osatähtsus imporditavas köögiviljas 1,9%. Enamus lehtsalatist imporditi

Hollandist (56,2%), Soomest (21,1%), Leedust (8,5%) ning vähemal määral toodi Lätist (7,4%).

Juurvilja¹ sisseveo väärtus oli 2009. aasta kolme esimese kvartaliga 17,3 miljonit

Joonis 12. Juurvilja import 9 kuud 2009

Allikas: ESA; PÕM

krooni ja võrreldes eelmise aasta sama perioodiga suurenes see 9,5%. Juurvilja imporditi 2009. aasta esimese kolme kvartaliga 3,2 tuhat tonni ehk ~1,7 korda rohkem kui eelmisel aastal samal perioodil. Suur osa sisseveetavast juurviljast toodi Hollandist (35,6%) ja Prantsusmaalt (22,3%),

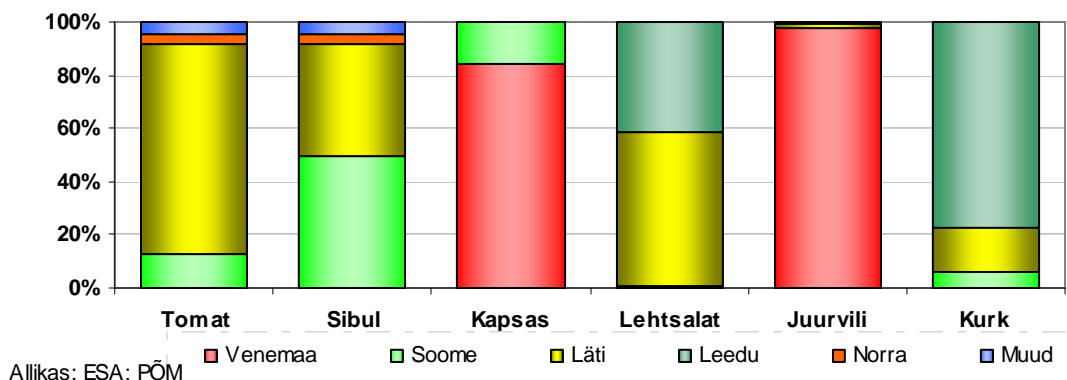
väiksema osatähtsusega olid Poola (17,2%) ning Soome (11,5%).

¹ Porgand, söögipeet, redis jm juurvili

Köögivilja eksporditi 2009. aasta kolme esimese kvartaliga 1,8 tuhat tonni, mis oli eelmise aasta sama perioodiga võrreldes 744 tonni vähem. Rahalises väärtuses veeti 2009. aasta 9 kuuga köögivilja välja 22,3 miljoni krooni väärtuses, mida on 31,1% (9,6 miljonit krooni) vähem võrreldes eelmise aasta sama perioodiga.

Tomatit eksporditi 2009. aasta kolme esimese kvartaliga 35,3 tonni, mis moodustas 2,0% köögivilja ekspordimahust. Võrreldes eelmise aasta sama perioodiga vähenes 2009. aasta 9 esimese kuuga tomati väljaveo maht 38,7%. Rahalises väärtuses veeti tomateid välja kolme esimese kvartaliga 708,1 tuhande krooni eest. Põhilised tomati väljaveo sihtriigid olid Läti (78,8%), Soome (12,7%) ning Norra (4,2%),

Joonis 13. Erinevate riikide osatähtsus köögivilja koguekspordis (%)

Kurki veeti 2009. aasta kolme esimese kvartaliga Eestist välja 587,8 tonni, st kogu köögivilja ekspordimahust 33,5%. Võrreldes eelmise aastaga suurenes kurgi väljaveomaht 64,7%. Rahalises väärtuses eksporditi kurki 10,7 miljoni krooni eest. Olulisemad kurgi väljaveo sihtriigid on Leedu (77,6%), Läti (16,2%) ning Soome (6,1%).

2009. aasta 9 kuuga moodustas köögivilja ekspordimahust kõige suurema osa **kapsas** (39,7%), mida veeti välja 695,8 tonni. Võrreldes eelmise aastaga vähenes kapsa ekspordi maht 41,1%. Rahalises väärtuses veeti kapsast välja 3,2 miljoni krooni eest. Kapsa väljaveo olulisemad sihtriigid olid Venemaa (84,2%) ja Soome (15,6%).

Tabel 2. Köögivilja eksport ning muutus 2008- 2009 (9 kuud)

	Kogus (t)		Muutus % 9 kuud 09 / 9 kuud 08	Summa (tuh kr)		Muutus % 9 kuud 09 / 9 kuud 08
	9 kuud 2008	9 kuud 2009		9 kuud 2008	9 kuud 2009	
Tomat	57,60	35,30	-38,7	641,6	708,1	10,4
Sibul	17,00	18,60	9,4	156,7	341,7	118,1
Kapsas	1182,20	695,80	-41,1	4820,3	3153,2	-34,6
Lehtsalat	450,30	180,40	-59,9	16745,1	6471,7	-61,4
Juurvili	436,20	235,80	-45,9	1535,4	921,1	-40,0
Kurk	356,90	587,80	64,7	9087,6	10685,5	17,6

Allikas: ESA, PÕM

Sibulat veeti 2009. aasta esimese 9 kuuga Eestist välja 18,6 tonni, mida oli 9,4% vähem kui eelneval aastal. Rahalises väärtuses veeti sibulat 2009. aasta 9 kuuga Eestist välja 341,7 tuhande krooni eest. Sibula väljavedu moodustas köögivilja ekspordimahust 1,1%. Olulisemad sibula sihtriigid olid Soome (49,5%) ja Läti (41,9%).

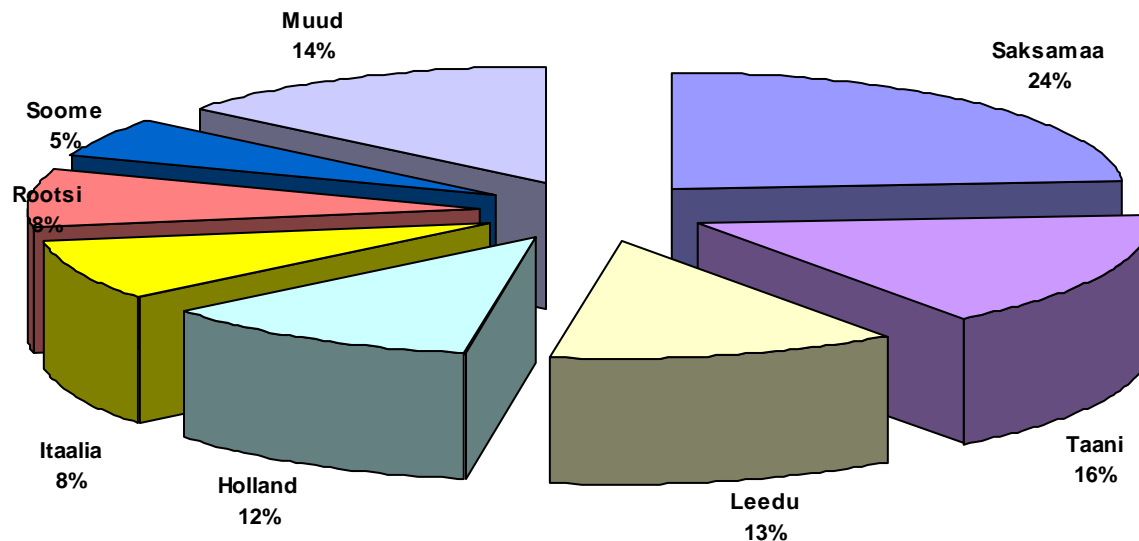
Lehtsalatit eksporditi 2009. aasta kolme esimese kvartaliga 180,4 tonni, mida oli 59,9% vähem kui eelmisel aastal samal perioodil. Lehtsalati väljavedu moodustas köögivilja ekspordimahust 10,3% ning olulisemad sihtriigid olid Läti (57,6%) ja Leedu (41,3%), vähesel määral eksporditi ka Soome (1,1%).

Juurvilja eksporditi 2009. aasta esimese kolme kuuga 235,8 tonni, mida oli eelmise aasta sama perioodiga võrreldes 45,9% vähem. Rahaliselt veeti juurvilja välja 921,1 tuhande krooni väärtuses. Juurvilja eksport moodustas köögivilja väljaveomahust 13,4%. Peaaegu kogu väljaveetav juurvilja veeti Venemaale (98%).

Kartuli väliskaubandus

2009. aasta kolme esimese kvartaliga **imporditi** kartulit Eestisse 6,3 tuhat tonni, mida oli 3,4 korda rohkem kui eelmisel aastal samal ajal. Rahalises väärtuses toodi kartulit Eestisse 19,1 miljoni krooni eest. Olulisemad saatjariigid olid Saksamaa (23,8%), Taani (16,1%), Leedu (12,6%) ja Holland (11,7%).

Joonis 14. Kartuli impordi osatähtsus riigiti (%)

Allikas: ESA

Kartulit **eksporditi** 2009. aasta 9 esimese kuuga 24,5 tonni. Eelmise aasta halva kartulisaagi tõttu oli kartuli väljavedu 2009. aasta 9 kuuga tunduvalt (~11 korda) väiksem kui 2008. aasta samal perioodil. Rahalises väärtuses veeti kartuleid välja 115,6 tuhande krooni eest. Suurem osa kartulist eksporditi Venemaale (81,6%).

Tabel 3. Kartuli sisse- ja väljavedu ning muutus (%) 2008-2009 (9 kuud)

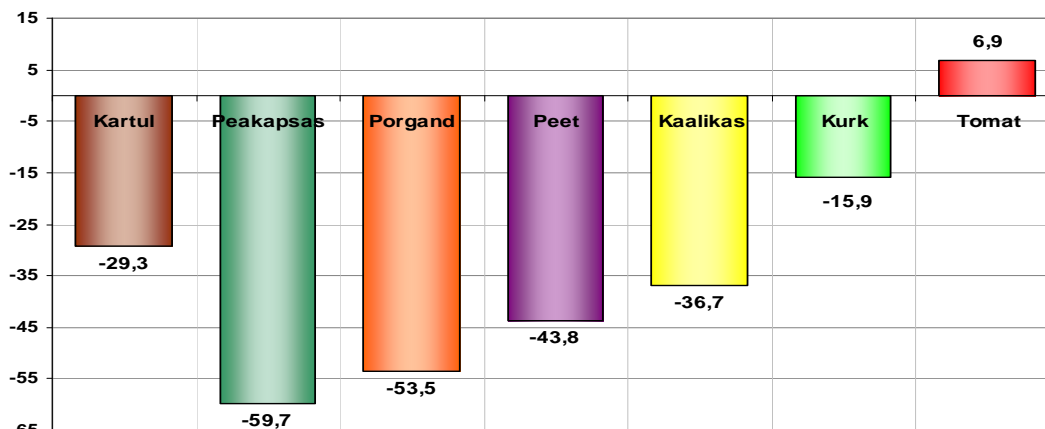
	Kogus (t)		Muutus % 9 kuud 09/ 9 kuud 08	Summa (tuh kr)		Muutus % 9 kuud 09/ 9 kuud 08
	9 kuud 2008	9 kuud 2009		9 kuud 2008	9 kuud 2009	
	IMPORT	1824,6		6270,0	243,6	
EKSPORT	264,4	24,5	-90,7	818,6	115,6	-85,9

Allikas: ESA, PÕM

Köögivilja ja kartuli hinnad Eestis

Kuigi 2008. aasta saak jäi väiksemaks eelneva aastaga, siiski kartuli ja köögiviljade hinnad 2009. aastal oluliselt langesid. Hinnalangust on põhjustanud madal nõudlus ning majandussurutisega kaasnev inimeste ostujõu langus.

Joonis 15. Köögivilja ning kartuli keskmise tootjahinna muutus III kv 2009 % (III kv 2008=0)

Allikas: EKI

Eesti Konjunktuuriinstituudi (EKI) andmetel vähenes kõige enam 2009. aasta III kvartalis eelmise aasta sama perioodiga võrreldes peakapsa hind. Peakapsa keskmine tootjahind 2009. aasta III kvartalis oli 1,6 kr/kg, mis oli ~2,5 korda madalam kui eelmisel aastal samal perioodil.

Tabel 4. Köögivilja ja kartuli keskmine tootjahind ning hinnamuutus 9 kuud 2007; 9 kuud 2008 (kr/ kg)

	III kv 2008	III kv 2009	Muutus % III kv 09/ III kv 08
Kartul	3,72	2,63	-29,3
Peakapsas	3,95	1,59	-59,7
Porgand	7,57	3,52	-53,5
Peet	5,48	3,08	-43,8
Kaalikas	6,26	3,96	-36,7
Kurk	13,8	11,6	-15,9
Tomat	14,13	15,1	6,9

Allikas: EKI

Porgandikilo maksis 2009. aasta III kvartalis 3,5 krooni ehk 53,5% vähem võrreldes eelmise aasta sama ajaga. Peedi keskmine tootjahind oli 2009. aasta III kvartalis 3,1 kr/kg ehk 43,8% madalam 2008. aasta sama perioodiga võrreldes. Kaalikakilo hind langes aastaga 36,7% ja maksis 2009. aasta III kvartalis 4 kr/kg. Veidi vähem langes kurgi tootjahind. 2009. aasta III kvartalis maksis kilo kurke keskmiselt 11,6 krooni ehk 15,9% vähem kui eelneval aastal samal ajal. Väike tõus oli vaid tomati hinnas. 2009. aasta III kvartalis maksis tomat 15,1 kr/kg, mis oli 6,9% kõrgem kui 2008. aastal samal ajal. Võrreldes 2009. aasta III kvartali keskmiseid hindu eelneva aasta sama perioodiga, siis keskmine tootjahind suurenes ainult tomatil (+6,9%) ja maksis 15,1 kr/kg.